

Aan Provinciale Staten

ONDERWERP	Uitkomsten septembercirculaire provinciefonds 2022	TELEFOONNUMMER	+31654947400
DATUM	18-10-2022	E-MAILADRES	ralph.joosten@provincie- utrecht.nl
DOCUMENTNUMMER	UTSP-1600747819-278	DOMEIN/OPGAVE	BDV
VAN	Ralph Joosten	TEAM	FN1
NUMMER PS	PS2022BEM111	PORTEFEUILLEHOUDER	Strijk
BIJLAGE	Geen		

Geachte dames en heren,

Essentie / samenvatting:

Vanuit de septembercirculaire 2022 volgen financiële bijstellingen die betrekking hebben op de algemene uitkering van het provinciefonds en decentralisatie-uitkeringen. Over de jaren 2022 tot en met 2026 is cumulatief sprake van een positief effect van € 33,206 miljoen ten opzichte van de meicirculaire 2022.

Inleiding:

Vanuit de septembercirculaire 2022 volgen financiële bijstellingen die betrekking hebben op de algemene uitkering van het provinciefonds en decentralisatie-uitkeringen. Over de jaren 2022 tot en met 2026 is cumulatief sprake van een positief effect van € 33,206 miljoen ten opzichte van de meicirculaire 2022.

Inleiding

Op 22 september jl. is de septembercirculaire provinciefonds 2022 gepubliceerd door het ministerie van BZK. De provincies ontvangen op drie tijdstippen in het jaar informatie over de provinciefondsuitkeringen:

- In mei op basis van de Voorjaarsnota van het Rijk;
- In september op basis van de Miljoenennota; en
- In december op basis van de Najaarsnota van het Rijk.

Het provinciefonds heeft een wettelijke basis in de Financiële verhoudingswet. Het is een begrotingspost op de rijksbegroting. Het Rijk bepaalt de omvang van het provinciefonds via het begrotingsproces. Het provinciefonds beweegt mee met de rijksuitgaven. Extra uitgaven en bezuinigingen hebben direct invloed op de omvang van het provinciefonds. Het krimpt of groeit mee met de rijksuitgaven. Deze beweging heet accres. De omvang van het provinciefonds verandert ook bij nieuwe taken en verantwoordelijkheden.

De septembercirculaire heeft betrekking op het boekjaar 2022 en nieuwe meerjarige accresramingen tot en met 2026.

Toelichting

In de septembercirculaire 2022 worden de provincies geïnformeerd over de volgende onderwerpen:

1. De hoogte van de uitkering van het provinciefonds;
2. Nieuwe decentralisatie-uitkeringen;
3. Beleidsmatige ontwikkelingen.

Deze onderwerpen worden hierna verder toegelicht, inclusief de daaruit voortvloeiende financiële effecten.

1. De hoogte van de uitkering van het provinciefonds

Het accres voor het jaar 2022 is gestegen ten opzichte van de meicirculaire. Dit wordt verklaard vanuit de toevoeging van de ruimte onder het plafond van het BTW-compensatiefonds aan het provinciefonds en de opname van de middelen voor de verhoogde beheervergoeding Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL). SNL. Deze bijstellingen zijn per saldo hoger (+ € 80 miljoen) dan het effect van de afname van de rijksuitgaven in 2022 (-/- € 35 miljoen).

Het accres vanaf het jaar 2023 is opnieuw hoger dan de stand die in de meicirculaire van dit jaar was opgenomen. Dit wordt veroorzaakt door onderstaande ontwikkelingen:

- i. Bijstelling rijksuitgave en hogere loon- en prijsindexen*
In 2023 t/m 2025 neemt het accres toe door hogere rijksuitgaven. De daling van de rijksuitgaven in 2022 komt grotendeels door onderuitputting en uitgaven die naar latere jaren worden doorgeschoven. De stijging van de rijksuitgaven in latere jaren komt voornamelijk door hogere uitgaven als gevolg van het koopkrachtpakket waar het kabinet toe besloten heeft en slechts in beperkte mate door een hogere loon- en prijsontwikkeling in het jaar 2023 dan eerder was voorzien.
- ii. Eenmalige rijksbijdrage 2026*
Het Rijk werkt met gemeenten en provincies door aan een nieuwe financieringssysteem vanaf 2026. In aanloop daarnaartoe stelt het kabinet voor provincies € 100 miljoen extra in 2026 beschikbaar. Er komt € 80 miljoen beschikbaar via de algemene uitkering van het provinciefonds en er wordt € 20 miljoen toegevoegd aan het BTW-compensatiefonds.
- iii. Verhoging beheervergoeding Subsidiestelsel Natuur en Landschap*
In 2020 heeft het kabinet in het pakket Structurele aanpak stikstof in totaal € 2,85 miljard beschikbaar gesteld voor de periode 2021–2030 voor het versterken en herstellen van de natuur. De plannen hiervoor zijn uitgewerkt in het Uitvoeringsprogramma Natuur. Onderdeel van het uitvoeringsprogramma is het verhogen van de beheervergoeding vanuit het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL). Provincies voeren de SNL uit en vergoeden tot 75% van de standaardkostprijs voor het beheren van natuur. Met deze vergoeding kan de beheerder niet in alle gevallen het beheer voeren dat nodig is om natuurwaarden te behouden of te verbeteren. Daarom is de beheervergoeding met ingang van beheerjaar 2021 verhoogd naar 84%. De provincies ontvangen via de algemene uitkering compensatie vanuit het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) voor de hogere subsidiekosten. Het gaat hierbij om de uitdeling van de resterende gereserveerde middelen voor de beheervergoeding uit fase 1 (2021-2023) van het Programma Natuur. Via de decembercirculaire 2021 hebben wij reeds € 0,996 miljoen ontvangen, waarover wij u hebben geïnformeerd via onze Statenbrief van 25 januari (2022BEM45).
- iv. Generieke Digitale Infrastructuur*
De financiering van de generieke digitale infrastructuur (GDI) wordt vanaf het begrotingsjaar 2023 centraal ondergebracht bij het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en leidt daarmee tot een verlaging van het provinciefonds. Een centrale financiering draagt bij aan de gewenste bredere deelname en een hoger gebruik van de GDI.
- v. Stijging BTW-compensatiefonds*
De ruimte onder het plafond is in alle jaren toegenomen ten opzichte van de ramingen bij de septembercirculaire 2021 door de hogere rijksuitgaven.

Verder geldt dat de verdeelmaatstaven 'inwoners', 'miljoenen inwoners' en 'aandeel binnenwater' voor het jaar 2022 zijn geactualiseerd met een positief effect op de hoogte van de algemene uitkering.

Per saldo is daarmee sprake van een toename van de algemene uitkering van € 3,844 miljoen in 2022. De algemene uitkeringen vanaf het jaar 2023 zijn ten opzichte van de stand van de meicirculaire van 2022 gestegen met cumulatief € 29,362 miljoen.

In onderstaande tabel zijn de financiële uitkomsten van de septembercirculaire opgenomen.

Tabel 1. Algemene Uitkering (AU) provinciefonds

Stand Algemene uitkering (bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025	2026
A. Algemene uitkering provinciefonds meicirculaire	263.283	278.587	279.728	296.110	283.104
B. Mutaties in de septembercirculaire 2022:					
- Verhoging beheervergoeding Subsiestelsel Natuur en Landschap	1.020	823	0	0	0
- Bijstelling accres	2.824	3.371	6.015	7.167	11.986
C. Algemene uitkering provinciefonds (C = A + B)	267.127	282.781	285.743	303.276	295.090

2. Nieuwe decentralisatie-uitkeringen

Decentralisatie-uitkeringen maken net als de algemene uitkering deel uit van het provinciefonds, maar kennen een eigen verdeling over de provincies. Dergelijke uitkeringen zijn beleids- en bestedingsvrij en er vindt geen verantwoording over plaats naar het Rijk. Dit in tegenstelling tot specifieke uitkeringen waar dat wel het geval is. In de septembercirculaire is voor de provincie Utrecht één nieuwe decentralisatie-uitkering opgenomen:

Weerbaar bestuur kleine gemeenten

De provincie Utrecht ontvangt in 2022 eenmalig € 400.000 om de weerbaarheid van met name kleinere gemeenten tegen ondermijnende invloeden te vergroten. Deze middelen komen vanuit het programma Weerbaar Bestuur en komen bovenop de eerder verstrekte gelden benoemd in de decembercirculaire 2020. De eerdere impuls heeft ertoe geleid dat provincies behoeften hebben opgehaald bij gemeenten en eerste resultaten hebben behaald. De komende impuls biedt de kans om door te pakken op de geïnventariseerde behoeften. Het geeft de mogelijkheid om regionaal meer samen op te trekken, scherper te prioriteren en integraal te werken aan de interne weerbaarheid van provincies, gemeenten en andere publieke partijen. Hierbij zou gedacht kunnen worden aan; een samenwerking met de betreffende gemeenten, Regionale Informatie- en Expertise Centra (RIEC's) en andere samenwerkingspartners in de provincie.

3. Beleidsmatige ontwikkelingen

Normeringssystematiek

Zoals toegelicht in de Startnota 2022 is er in het Coalitieakkoord van het kabinet Rutte IV besloten tot twee belangrijke wijzigingen in de indexering van de algemene uitkering van de fondsen door te voeren. Ten eerste is in het coalitieakkoord besloten dat de fondsen vanaf 2026 niet langer via de normeringssystematiek geïndexeerd worden. Daarmee vervalt de koppeling aan de rijksuitgaven. Het gereserveerde accres vanaf 2026 wordt wel bijgesteld als gevolg van de jaarlijkse loon- en prijsontwikkeling zoals deze door het Centraal Planbureau (CPB) wordt geraamd. Ten tweede is er besloten dat tot 2025 het accres grotendeels op basis van de bestaande afspraken berekend wordt. Nieuw zijn de uitzondering op de ARU voor een aantal investeringsfondsen. In de Startnota heeft het kabinet aangegeven nader te bezien of het wenselijk is om het accres stabiel te maken. Het kabinet heeft daarom het voorstel aan de VNG en het IPO gedaan om het volumedeel van het accres voor 2022–2025 vast te zetten. De VNG heeft met dit voorstel ingestemd. Het IPO heeft laten weten niet met dit voorstel in te stemmen. Het accres voor het provinciefonds wordt daarom tot en met 2025 op de reguliere wijze berekend. Voor de provincies pakt dit nu voordelig uit, omdat de hogere rijksuitgaven ook leiden tot een hoger accres. In onze Kadernota 2023-2026 (pag. 8) hadden wij u al geïnformeerd over het voorstel vanuit het kabinet.

Financiële consequenties

De meerjarige financiële consequenties die voortvloeien uit de septembercirculaire 2022 worden verwerkt via de Slotwijziging 2022. In tabel 2 is inzichtelijk gemaakt wat de financiële consequenties per jaarschijf zijn ten opzichte van het begrotingssaldo 2022 en de Begroting 2023. Samenvattend:

2022: € 3,844 miljoen voordelig;
 2023: € 4,194 miljoen voordelig;
 2024: € 6,015 miljoen voordelig;
 2025: € 7,167 miljoen voordelig;
 2026: € 11,986 miljoen voordelig.

Cumulatief is sprake van een voordelig effect van € 33,206 miljoen voordelig. In de Slotwijziging zal ook worden aangegeven hoe we de middelen voor de beheervergoeding SNL cijfermatig verwerken. Tegenover deze hogere baten staan immers ook hogere lasten. Dit geldt eveneens voor de verwerking van de decentralisatie uitkering van 'Weerbaar bestuur kleine gemeenten' van € 400.000, waarvan de lasten in latere jaren gemaakt gaan worden.

Tabel 2. Ontwikkeling begrotingssaldo 2022

Begrotingssaldo (bedragen x € 1.000)	2022
A. Begrotingssaldo Zomernota 2022	17.282
B. Mutaties in de septembercirculaire 2022:	
- Verhoging beheervergoeding Subsiestelsel Natuur en Landschap	1.020
- Bijstelling accres	2.824
C. Herzene begrotingssaldo (C = A + B) excl. overige mutaties	21.126

Tabel 3. Ontwikkeling begrotingssaldo 2023-2026

Begrotingssaldo (bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
A. Saldo Begroting 2023 (vóór verrekening met saldi reserve)	27.484	34.140	40.234	29.435
B. Mutaties in de septembercirculaire 2022:				
- Verhoging beheervergoeding Subsiestelsel Natuur en Landschap	823			
- Bijstelling accres	3.371	6.015	7.167	11.986
C. Herzene begrotingssaldo (C = A + B)	31.678	40.155	47.401	41.421

Tabel 4. Ontwikkeling begrotingssaldo Structureel 2023-2026

Begrotingssaldo (bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
A. Structureel saldo Begroting 2023	14.099	25.245	47.891	21.730
B. Mutaties in de septembercirculaire 2022:				
- Verhoging beheervergoeding Subsiestelsel Natuur en Landschap	823			
- Bijstelling accres	3.371	6.015	7.167	11.986
C. Herzene structurele begrotingssaldo (C = A + B)	18.293	31.260	55.058	33.716

Vervolprocedure / voortgang:

De meerjarige financiële consequenties die voortvloeien uit de septembercirculaire 2022 worden verwerkt via de Slotwijziging 2022.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
 mr. J.H. Oosters

Secretaris,
 mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen